

UDK 911:167:373.5(497-12) = 863

UDC 911:167:373.5(497-12) = 863

## REPUBLIŠKO SREČANJE MLADIH RAZISKOVALCEV - GEOGRAFOV

Metka Špes<sup>x</sup>

Z letošnjim republiškim srečanjem mladih raziskovalcev, ki je bilo 14. junija v Ljubljani, smo geografi pridobili 12 novih raziskav. Dijaki devetih slovenskih srednjih šol so ob izdatni pomoči svojih mentorjev osvetlili vrsto geografskih pojavov in predstavili do sedaj redkeje proučevane slovenske pokrajine. Verjetno so splošna prizadevanja širše skupnosti po razširjanju turizma in turistične ponudbe vzpodbudila tudi mlade geografe, saj smo imeli letos s področja turistične geografije kar štiri naloge. Mladi so pokazali tudi zelo kritičen odnos do nekaterih negativnih pojavov v našem življenjskem okolju, predvsem do njegovega onesnaževanja ali že celo kar degradacije. Pestrost letošnjih nalog dopolnjujejo še proučevanja s področja agrarne geografije in urbane geografije ter transformacije podeželskih naselij.

Vendar pa ugotavljamo, da so med nalogami velike razlike. To velja za kvaliteto, obseg in čisto tehnično plat (izdelava kart, grafikonov, citiranje uporabljene literature in virov) itd. V želji, da bi v bodoče vsaj obdržali, če že ne zvišali že doseženo kvalitativno raven nalog, bomo morali vse naloge, ki ne bodo izpolnjevale formalnih pogojev (jasna metodologija, cilj raziskave, opis rezultatov lastnega dela, korektno citiranje, paginacija, navedba avtorjev, mentorjev, šole ...) zavrniti ter avtorjem in mentorjem svetovati, naj jih izpopolnijo ter se prihodnje leto ponovno prijavijo. Ocenjevalci nalog so se namreč nekajkrat znašli v mučnem položaju, kako napisati slabo oceno, še zlasti, ker učenci večkrat niso sami krivi, če ne najdejo ustreznih mentorjev na lastnih šolah. Dokaj ilustrativen je pojav, da so nekateri učenci šele na republiškem srečanju od članov komisije prvič izvedeli, da je potrebno citirati uporabljeno literaturo.

Kljub tem kritičnim mislim pa je vendarle potrebno poudariti, da sodi večji del nalog med dobro zasnovane pa tudi izpeljane samostojne raziskave, kar se je ponovno pokazalo tudi na zveznem srečanju, ko so tri naloge naših učencev, v množici povprečnih, če že ne slabih nalog predstavnikov ostalih republik in pokrajin, ponovno izstopale, predvsem zaradi samostojnega terenskega raziskovalnega dela.

Med 12 nalogami je še prav posebej izstopala naloga Odlagališča trdih in tekočih odpadkov v novomeških krajevnih skupnostih, avtorjev Franca Jakliča in Andreje Brunskole iz Srednje šole pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve iz Novega mesta. Mentor pri tej nalogi je bila prof. Lada Čertalič. Raziskovalca sta si zastavila zahtevno nalogo - prikazati problematiko odlaganja različnih vrst odpadkov v prostorsko obsežni novomeški občini. Nalogo odlikuje široko zastavljeno in strokovno solidno argumentirano izhodišče - kaže večanje emisij v okolju in drastične primere onesnaževanja zaradi nepravilnega ravnanja z odpadki. Srž raziskovalne naloge je upravičeno namenjen konkretnemu raziskovanju odlagališč odpadkov (trdih in tekočih) v desetih novomeških krajevnih skupnostih. Kritično, na osnovi lastnih dognanj, ocenjujeta sanitarno deponijo. S terenskimi ogledi sta našla na obrobju urbanih naselij več črnih odlagališč odpadkov. Sistematično sta obdelala preko 60 smetišč.

<sup>x</sup> mag. geog., Institut za geografijo, Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, 61000 Ljubljana, Trg francoske revolucije 7, glej izvleček na koncu Obzornika

Obsežna raziskovalna naloga (82 strani teksta z bogato ilustrativno opremo) predstavlja v vsebinskem in metodološkem pogledu solidno delo, že skoraj na ravni diplomskega dela.

Darja Pristovšek, dijakinja Srednje družboslovne šole iz Titovega Velenja, je s pomočjo mentorja prof. Tanška predstavila nalogo Perspektive turističnega razvoja v občini Titovo Velenje. Naloga obsega analizo naravnih in družbenogeografskih pogojev. Na tej osnovi poskuša vrednotiti pogoje in možnosti za bodoči razvoj turizma oziroma posameznih zvrsti turizma v domači občini. Naloga je vsebinsko skrbno sestavljena, avtorica urejeno prikazuje metodološka izhodišča proučevanja, teoretična spoznanja ter že omenjeno analizo. Ne glede na manjše pomanjkljivosti, ki se kažejo predvsem v pomanjkanju genetičnega prikaza in se jih avtorica tudi zaveda in opravičuje s pomanjkanjem dostopnih podatkov, je naloga tako po metodološki kot vsebinski zasnovi nadpovprečno delo.

Zanimivo in kvalitetno nalogo je pripravila dijakinja Srednje družboslovno-jezikovne šole iz Škofje Loke - Ruža Barič in to, kot sama trdi, brez mentorja. Naloga z naslovom Ekološka kriza je pravilo našega časa je interdisciplinarno zasnovana, ukvarja pa se z vprašanji varstva in urejanja človekovega okolja. Avtorica je že v uvodu podčrtala, da napredek, kot ga radi pojmuje, prinaša vrsto negativnih učinkov, ki jih le počasi odkrivamo, saj je napredek podrejen logiki kapitala. Sledi kritično razmišljanje o ekologiji v najširšem pogledu in razvoju t.i.m. ekološke rasti zavesti. Podrobneje analizira ekološko krizo v državah v razvoju in ugotavlja, da gre pogosto za pravi ekološki neimperializem, analizira primer belokranjske Krupe pa Bophal in kritično razmišlja, da socialistične države praktično negirajo ekološko vprašanje. Avtorica se je uspešno spoprijela z globalnimi vprašanji človeške eksistence, z resničnimi koreninami ekološke krize in to predvsem na osnovi sorazmerno dobrega poznavanja raznovrstne literature, vseskozi pa je prisoten osebni, čustveni odnos do teh aktualnih problemov.

Nalogo Turistične zmogljivosti na Mariborskem Pohorju so predstavile Breda Kolar-Sluga in Barbara Vajd, dijakinje Srednje družboslovne šole iz Maribora, mentor je bil prof. Borut Drobnyak. Naloga predstavlja dokaj zaokrožen pogled razvoja in stanja turističnih dejavnosti na Mariborskem Pohorju. Jedro naloge je namenjeno predstavitvi turizma in spremljajočih dejavnikov. Analiza turistične sezone je smiselno razdeljena na njen poletni in zimski del. Posebno pozornost zaslužita dve zanimivi in izrazito geografski poglavji, žal sta precej skopi, o naravnih možnostih terenov za razvoj smučarskega turizma in o vplivu turizma na okolje.

Po mnenju komisije, ki je ocenjevala letošnje geografske naloge (mag. A. Černe, dr. M. Klemenčič, D. Kladnik, dr. D. Plut, dr. D. Radinja, P. Repolusk in M. Špes) omenjene štiri naloge izstopajo po vsebini, po metodološkem pristopu in nena- zadnje tudi po rezultatih samostojnega raziskovalnega dela in zaslužijo, da so njihovi povzetki objavljeni v Geografskem obzorniku. Avtorji prvih treh nalog pa so predstavljali mlade geografe na zveznem srečanju, ki je bilo tokrat v Sarajevu.

Dijakinja Srednje naravoslovne šole iz Maribora Adela Žigert je ob pomoči prof. Metke Sevčnikar pripravila raziskavo Izraba poljedelskih zemljišč v Slovenskih goricah in na Dravskem polju. Avtorica si je za proučitev izbrala zanimivo tematsko področje, ki bi lahko večstransko osvetlilo izrabo zemljišč na obravnavanem območju. Žal pa v svojem delu, kljub opazni prizadevnosti, ni bila povsem uspešna. Glavne pomanjkljivosti se kažejo predvsem v napačno uporabljeni terminologiji, v neustrezni regionalni členitvi in v preskromni predstavitvi osrednje problematike. Dobro pa je predstavila pojem podeželje ter njegove specifičnosti na obravnavanem območju. Nikakor pa ne gre avtorici odrekati dobre, zanimive in suverene

predstavitve naloge na republiškem srečanju. Poudariti je potrebno, da bi avtorica na podlagi zbranega gradiva in ob pomoči mentorja pa mogoče tudi strokovnjaka za to področje zlahka odpravila pomanjkljivosti in bi naloga močno pridobila na pomenu in kvaliteti, saj je vsebinsko brez dvoma dovolj zanimiva.

Nalogo Primerjava strukture prebivalstva specifičnih mestnih četrti Maribora na podlagi izbranih krajevnih skupnosti so predstavili Matjaž Iršič, Matjaž Lukner, Lidija Hartman, Igor Ujčič, Urban Tručl in Borut Zemljič, dijaki Srednje družboslovne šole iz Maribora, pomagal pa jim je mentor prof. Borut Drobňjak. Naloga prikazuje nekatere družbenogeografske značilnosti posameznih mestnih četrti v treh krajevnih skupnostih: A. Aškerc, Melje in Proletarske brigade v Mariboru. Največ pozornosti so namenili prikazu in medsebojni primerjavi demografskih značilnosti izbranih mestnih četrti in na osnovi tega prikazali osnovne značilnosti posameznih četrti in jih grafično predstavili na številnih diagramih. Zbranega, zares obsežnega gradiva avtorjem ni uspelo v celoti združiti v jasen geografski prikaz. Naloga pa bi bila bolj berljiva, če bi bila napisana enostavneje in bi bile misli izražene bolj preprosto.

Na splošno lahko za večji del letošnjih nalog trdimo, da skrb za lep jezik ter stilistično in jezikovno neoporečno pisanje ni odlika naših srednješolcev.

Naloga Socialna geografija naselja Drešinja vas v občini Žalec so avtorji Iztok Drev, Romana Bobek, Brigita Kološa, Polona Marciuš, Romana Kores in Melita Fric napravili že lansko leto, ko so bili še dijaki 1. letnika, zagovarjali pa še leto. Dijaki obiskujejo Srednjo kmetijsko-živilsko šolo v Celju, mentor pa je bil prof. Stanko Vizjak. V nalogi je opisano naravno okolje Drešinje vasi ter sedanjosti prebivalstva, gospodarstva in spreminjanja naselja. Naloga je pisana tekoče, strokovno dovolj poglobljeno in s smiselnimi poudarki, vsebina pa je smiselno obdelana in zaokrožena. Naloga kljub drobnejšim pomanjkljivostim zasluži visoko oceno, posebno še glede na izobrazbo avtorjev.

Urša Wegger in Jasna Jerom, dijakinji Srednje šole za gostinstvo in turizem v Ljubljani, sta ob pomoči mentorice prof. Dragice Borko opravili analizo Turistične zmogljivosti RC Rakitna. Zasnova naloge je zanimiva in dobra, žal pa je analiza rezultatov dela izredno skopa, vsaj glede na razčlenjenost priložene ankete. Manjka tudi malce bolj izčrpen pregled stanja družbenogeografskih elementov Rakitne, ki bi bili z ozirom na namen raziskave dobrodošel prispevek. Geografska predstavitev Rakitne, analiza vprašalnikov, ocena stanja v mladinskem zdravilišču Rakitna so, glede na sorazmerno obsežno terensko delo, nezadostno analizirani, predstavljajo pa svojevrsten izziv za nadaljevanje začete raziskave.

Nalogi Vodni objekti na potokih Pšata, Reka in Ušica ter Mlini na potoku Reki, ki so jih predložili dijaki Srednje šole za strojništvo iz Ljubljane, sodita žal med tiste, za katere je bilo že v uvodu napisano, da sta močno pod povprečjem nalog mladih geografov in bi pravzaprav lahko predstavljali le začetno fazo - zaznavo problematike za nadaljnje proučevanje. Iz nalog samih pa tudi iz razgovora na srečanju je bilo razbrati prizadetost avtorjev za obravnavano problematiko, izdelava nalog pa bi nedvomno terjala več časa in truda. Žal pa je uspeh veliko manjši, kakor bi lahko bil, če bi avtorji upoštevali osnovne metodološke zahteve, potrebne za vsako raziskovalno delo. Ker pa tega ni, so zbrani podatki veliko manj vredni, predvsem zaradi pomanjkljivega navajanja virov, časovne neopredeljenosti nekaterih podatkov itd. Očitno so bili avtorji prepuščeni sami sebi in niso imeli mentorja. Za zanimanje in prizadevnost zaslužijo avtorji vsekakor priznanje, zato bi jih kazalo vzpodbuditi, da nalogi izpopolnijo.

Podobna ugotovitev velja tudi za nalogi Odlagališča odpadkov v Murski Soboti in Usmerjenost kmetijske proizvodnje dijakov Srednje kmetijske šole iz Rakičana, kjer pa je, poleg očitnega "kratkega stika" na relaciji dijak-mentor, opazna tudi nezainteresiranost šole oziroma mentorja, da bi naloge poslali pravočasno in predvsem na pravi naslov. Žal so na koncu prav dijaki žrtve takšne neusklajenosti, saj prihaja tudi do neljubih napak, ko dijaki niti niso obveščeni o srečanju. Med slednje sodi tudi dijak Srečko Lukovnjak, ki pa se je zelo zavzeto lotil problematike Usmerjenost kmetijske proizvodnje, saj je kot učenec srednje kmetijske šole dober opazovalec in očitno tudi poznavalec težav, ki spremljajo sodobno kmetovanje.

Precejšnje mero zavzetosti je dokazal tudi drugi dijak rakičenske srednje šole Stanko Komboc, ki se je lotil dokaj zahtevne teme inventarizacije in valorizacije odlagališč odpadkov v domači okolici. Vendar pa sama zavzetost dijaka ne more zadostovati, posebno še, če se je raziskave lotil brez očitnih metodoloških in tehničnih napotil.

Na koncu gre omeniti še zanimivo temo Počitniške hišice v občini Titovo Velenje, vendar avtorici Polona Kogoj in Urša Šmid iz Titovega Velenja nista prišli na republiško srečanje. Njuna analiza je zasnovana predvsem na osnovi gradiva Geodetskega zavoda in Projektivnega biroja iz Titovega Velenja ter na osnovi podatkov, ki sta jih zbral z anketo med nekaterimi lastniki počitniških hiš. Naloga ima nekatere slabosti, ki izhajajo predvsem iz slabo opredeljenega geografskega namena naloge, metodološke zasnove, skromne predstavitve glavnih spoznanj, itd. Vsekakor pa je naloga dober uvod za nadaljnje delo, ki ga izbrana tema vsekokor zasluži.

Ob koncu je potrebno poudariti, da nekatera malo bolj kritična razmišljanja ob ocenjevanju letošnjega republiškega srečanja ne pomenijo, da se v povprečju znižuje kvaliteta nalog. Želeli bi le, da, ob vzpodbudnem povečanju števila nalog, ne bi zanemarili kvalitete in da bi v bodoče sleherni naloga vendarle izpolnila osnovne formalne pogoje.